

Sygn. akt **I AGa 323/20**

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 22 lutego 2022 r.

Sąd Apelacyjny w Poznaniu I Wydział Cywilny i Własności Intelektualnej

w składzie:

Przewodniczący: sędzia Ryszard Marchwicki

Protokolant: st. sekr. sąd. Katarzyna Kaczmarek

po rozpoznaniu w dniu 25 stycznia 2022 r. w Poznaniu

na rozprawie

sprawy z powództwa **(...) sp. z o.o. w W. (poprzednio (...) sp.z o.o.)**

przeciwko **Firma (...) Sp. z o.o. z siedzibą w P.**

o zapłatę

na skutek apelacji powódki

od wyroku Sądu Okręgowego w Poznaniu

z dnia 15 września 2020 r. sygn. akt IX GC 163/20

I. zmienia zaskarżony wyrok:

a) w punkcie 3 w ten sposób, że dodatkowo ponad kwotę zasądzoną w punkcie 1 wyroku zasądza od pozwanej na rzecz powódki 141.480,00 zł (sto czterdzieści jeden tysięcy czterysta osiemdziesiąt złotych 00/100) wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie w transakcjach handlowych;

- od kwoty 45.743,31 zł od dnia 13.02.2019 r.
- od kwoty 13.947,22 zł od dnia 14.02.2019 r.
- od kwoty 40.665,56 zł od dnia 25.02.2019 r.
- od kwoty 2.936,26 zł od dnia 26.02.2019 r.
- od kwoty 13.599,46 zł od dnia 07.03.2019 r.
- od kwoty 24.588,19 zł od dnia 08.03.2019 r.

do dnia zapłaty,

b) w punkcie 4 w ten sposób, że kosztami procesu za pierwszą instancję obciąża w całości pozwaną pozostawiając szczegółowe rozliczenie kosztów referendarzowi sądowemu przy uwzględnieniu stawki minimalnej kosztów zastępstwa procesowego.

II. zasądza od pozwanej na rzecz powódki 7.074 zł tytułem zwrotu kosztów opłaty od apelacji oraz 4.050 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu apelacyjnym według norm przepisanych.

Ryszard Marchwicki

"Niniejsze pismo nie wymaga podpisu własnoręcznego na podstawie § 21 ust. 4 zarządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 19 czerwca 2019 r. w sprawie organizacji i zakresu działania sekretariatów sądowych oraz innych działów administracji sądowej jako właściwie zatwierdzone w sądowym systemie teleinformatycznym"

St. sekr. sąd. Katarzyna Surażyńska

UZASADNIENIE

Pozwem złożonym w dniu 16 grudnia 2019 r. powód (...) spółka z o.o. w Ż. wniósł o zasądzenie od pozwanego Firma (...) spółka z o.o. w P. na rzecz powoda kwoty 168.890,19 zł wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie w transakcjach handlowych:

- a) od kwoty 73.153,50 zł od dnia 13 lutego 2019r.;
- b) od kwoty 13.947,22 zł od dnia 14 lutego 2019r.;
- c) od kwoty 40.665,56 zł od dnia 25 lutego 2019r.;
- d) od kwoty 2.936,26 zł od dnia 26 lutego 2019r.;
- e) od kwoty 13.599,46 zł od dnia 7 marca 2019r.;
- f) od kwoty 24.588,19 zł od dnia 8 marca 2019r.;

- do dnia zapłaty, a także o zasądzenie kosztów postępowania, w tym koszty zastępstwa procesowego według norm przepisanych oraz kwoty 17 zł tytułem zwrotu opłaty skarbowej od pełnomocnictwa.

W dniu 7 stycznia 2020 r. Sąd Okręgowy w P. wydał nakaz zapłaty w postępowaniu upominawczym.

Pismem złożonym w dniu 15 stycznia 2020 r. powód, w związku z dokonaniem w dniu 3 stycznia 2020 r. przez pozwanego częściowej wpłaty na poczet należności dochodzonej pozwem, cofnął pozew co do kwoty 27.410,19 zł i w tym zakresie wniósł o umorzenie postępowania.

W pozostałym zakresie podtrzymał żądanie i wniósł o zasądzenie od pozwanego na rzecz powoda kwoty 141.480,00 zł wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie w transakcjach handlowych:

- a) od kwoty 45.743,31 zł od dnia 13 lutego 2019r.;
- b) od kwoty 13.947,22 zł od dnia 14 lutego 2019r.;
- c) od kwoty 40.665,56 zł od dnia 25 lutego 2019r.;
- d) od kwoty 2.936,26 zł od dnia 26 lutego 2019r.;
- e) od kwoty 13.599,46 zł od dnia 7 marca 2019r.;
- f) od kwoty 24.588,19 zł od dnia 8 marca 2019r.;

- do dnia zapłaty, a także o zasądzenie kwoty 2.318,00 zł tytułem odsetek ustawowym za opóźnienie w transakcjach handlowych od kwoty 27.410,19 zł od dnia 13 lutego 2019 r. do dnia 3 stycznia 2019 r. oraz zasądzenia kosztów

postępowania, w tym koszty zastępstwa procesowego według norm przepisanych oraz kwotę 17 zł tytułem zwrotu opłaty skarbowej od pełnomocnictwa.

W sprzeciwie od nakazu zapłaty wniesionym w dniu 3 lutego 2020 r. pozwany zaskarżając nakaz w całości wniósł o oddalenie powództwa w całości, zasądzenie od powoda na rzecz pozwanego zwrotu kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych oraz opłaty skarbowej od pełnomocnictwa.

Wyrokiem z dnia 15 września 2020 r. Sąd Okręgowy w P..

1. zasądził od pozwanego na rzecz powoda kwotę 2.318,60 zł (dwa tysiące trzysta osiemnaście złotych 60/100);
2. umarzył postępowanie co do kwoty 27.410,19 zł;
3. w pozostałym zakresie powództwo oddalił;
4. kosztami procesu obciążył powoda w 83%, a pozwanego w 17% pozostawiając szczegółowe wyliczenie kosztów procesu referendarzowi sądowemu.

Podstawą rozstrzygnięcia były następujące ustalenia i wnioski Sądu I Instancji.

Powód (...) spółka z o.o. w Ż. oraz pozwany Firma (...) spółka z o.o. w P. pozostawali ze sobą w stałych stosunkach gospodarczych przez około 15 lat.

Strony łączyła ustna umowa ramowa dostawy, na podstawie której pozwany składał zamówienie na produkty szklane – pojemniki do produkcji zniczy (lampiony), a powód je akceptował i realizował. W początkowym okresie wszelkie ustalenia w tym zlecenie produkcji powodowi lampionów odbywało się telefonicznie, a w późniejszym czasie za pośrednictwem poczty elektronicznej. Przy czym raz ustalona między stronami cena obowiązywała do końca danego sezonu, czyli do 31 października każdego roku.

Pozwany w dniu 21 maja 2018 r. złożył u powoda zamówienie na wyprodukowanie i dostarczenie, w szczególności lampionów (...) w ilości 1.300.000 sztuk po cenie 0,18 zł za sztukę. Powód zaakceptował zamówienie pozwanego i przyjął je do realizacji.

Powód miał być gotowy dostarczyć towar do końca września 2018 r., maksymalnie do połowy października 2018 r.

Powód sukcesywnie dostarczał pozwanemu lampion (...) po umówionej cenie w wysokości 0,18 zł netto za sztukę.

We wrześniu 2018 r. pozwany otrzymał od powoda informację, że produkcja nie ma możliwości dostarczenia pozostałej do wyprodukowania ilości lampionu (...), tj. 1.048,000 sztuk z uwagi na fakt, iż powód przyjął za dużo zamówień do realizacji.

Wobec powyższego strony ustaliły, iż pozostałe lampiony (...) będą dostarczone pozwanemu po sezonie, tj. po 1 listopada 2018 r. na wcześniej ustalonych warunkach, czyli po cenie 0,18 zł netto za sztukę.

Od października 2018 r. pozwany nie otrzymał od powoda żadnej sztuki lampionu (...) z pozostałej zamówionej części w ilości 1.048.000.

Powód w okresie od listopada do grudnia 2018r. dostarczył pozwanemu produkty szklane – pojemniki do produkcji zniczy objęte fakturami załączonymi do pozwu, tj.:

1. faktura VAT nr (...) z dnia 14 listopada 2018 r. na kwotę 24.705,28 zł – termin wymagalności 12 lutego 2019 r.;
2. faktura VAT nr (...) z dnia 14 listopada 2018 r. na kwotę 24.224,11 zł - termin wymagalności 12 lutego 2019 r.;
3. faktura VAT nr (...) z dnia 14 listopada 2018 r. na kwotę 24.224,11 zł – termin wymagalności 12 lutego 2019 r.;

4. faktura VAT nr (...) z dnia 15 listopada 2018 r. na kwotę 13.947,22 zł – termin wymagalności 13 lutego 2019 r.;
5. faktura VAT nr (...) z dnia 26 listopada 2018 r. na kwotę 20.845,83 zł – termin wymagalności 24 lutego 2019 r.;
6. faktura VAT nr (...) z dnia 26 listopada 2018 r. na kwotę 19.819,73 zł – termin wymagalności 24 lutego 2019 r.;
7. faktura VAT nr (...) z dnia 27 listopada 2018 r. na kwotę 2.936,26 zł – termin wymagalności 25 lutego 2019 r.;
8. faktura VAT nr (...) z dnia 6 grudnia 2018 r. na kwotę 19.847,26 zł – termin wymagalności 6 marca 2019 r.;
9. faktura VAT nr (...) z dnia 7 grudnia 2018 r. na kwotę 24.588,19 zł – termin wymagalności 7 marca 2019 r.

Towar został przez pozwanego odebrany, pozwany nie zgłaszał żadnych reklamacji tak ilościowych, jak i jakościowych.

Niewyprodukowane, a zamówione u powoda lampiony (...) miały trafić do sieci sklepów (...) w Czechach i na Słowacji, z którymi pozwany miał podpisane umowy. Za niedostarczenie produktu groziła pozwanemu kara umowna.

W związku z tym pozwany był zmuszony począwszy od marca 2019r. zamówić lampiony u innego dostawcy w łącznej ilości 1.060.282 sztuk po ostatecznej cenie 0,315 zł netto za sztukę. Przy czym 1.048.000 sztuk zostało zamówione w związku z brakiem realizacji zamówienia przez powoda.

Nadto pozwany nie mógł już zdobyć na rynku stricte takiego samego lampionu jak (...) w związku z czym zamówił dostępny na rynku lampion o symbolice (...), którego wygląd był zbliżony do (...).

Pozwany zapłacił cenę zamówionych lampionów.

Notą księgową z dnia 7 listopada 2019r. pozwany obciążył powoda kwotą 238.430,48 zł z tytułu niewykonania zamówienia zgodnie z potwierdzeniem.

Powód zakwestionował tę notę i zwrócił ją pozwanemu bez księgowania.

Po uprzedniej wymianie korespondencji między stronami, powód pismem z dnia 19 listopada 2019 r. wezwał pozwanego do zapłaty kwoty 168.890,19 zł wraz z należnymi odsetkami za opóźnienie, w terminie do dnia 27 listopada 2019 r.

W odpowiedzi pozwany wskazał, iż nie uznaje roszczenia powoda.

Notą księgową z dnia 23 grudnia 2019 r. pozwany obciążył powoda kwotą 141.480 zł z tytułu niewykonania zamówienia zgodnie z potwierdzeniem z terminem realizacji wskazanym na dzień 6 stycznia 2020 r. (wymagalna od dnia 8 stycznia 2020 r.).

Powód zakwestionował tę notę i zwrócił pozwanemu bez księgowania.

Pismem z dnia 30 grudnia 2019 r. pozwany wezwał powoda do spełnienia świadczenia poprzez dostarczenie zamówionych lampionów w ilości 1.048.000 sztuk po cenie 0,18 zł za sztukę, w terminach i ilościach oznaczonych zgodnie z poniższym harmonogramem:

- 700.000 sztuk w nieprzekraczalnym terminie do dnia 29 lutego 2020 r.;
- 348.000 sztuk w nieprzekraczalnym terminie do dnia 31 marca 2020 r.

W dniu 2 stycznia 2020 r. pozwany zapłacił na rzecz powoda kwotę 27.410,27 zł tytułem zapłaty za należność wskazaną w fakturze VAT nr (...) oraz w części (tj. kwota 2.704,91 zł) za należność wskazaną w fakturze VAT nr (...).

Pismem z dnia 20 stycznia 2020r. - doręczonym powodowi w dniu 27 stycznia 2020r. - pozwany złożył powodowi oświadczenie o potrąceniu kwoty 141.480 zł przysługującej pozwanemu z tytułu umowy dostawy, w stosunku do powoda z wierzytelnością przysługującą powodowi w łącznej wysokości 168,890,19 zł z tytułu następujących faktur VAT o nr (...). Przy czym z faktury VAT nr (...) do potrącenia pozostała kwota 21.519,20 zł, a faktura VAT nr (...) została skorygowana do kwoty 13.599,46 zł.

W tak ustalonym stanie faktycznym Sąd Okręgowy zważył co następuje.

Bezspornym pomiędzy stronami procesu, było że pozwany zakupił od powoda lampiony objęte fakturami załączonymi do pozwu, tj.:

1. faktura VAT nr (...) z dnia 14 listopada 2018 r. na kwotę 24.705,28 zł – termin wymagalności 12 lutego 2019 r.;
2. faktura VAT nr (...) z dnia 14 listopada 2018 r. na kwotę 24.224,11 zł - termin wymagalności 12 lutego 2019 r.;
3. faktura VAT nr (...) z dnia 14 listopada 2018 r. na kwotę 24.224,11 zł – termin wymagalności 12 lutego 2019 r.;
4. faktura VAT nr (...) z dnia 15 listopada 2018 r. na kwotę 13.947,22 zł – termin wymagalności 13 lutego 2019 r.;
5. faktura VAT nr (...) z dnia 26 listopada 2018 r. na kwotę 20.845,83 zł – termin wymagalności 24 lutego 2019 r.;
6. faktura VAT nr (...) z dnia 26 listopada 2018 r. na kwotę 19.819,73 zł – termin wymagalności 24 lutego 2019 r.;
7. faktura VAT nr (...) z dnia 27 listopada 2018 r. na kwotę 2.936,26 zł – termin wymagalności 25 lutego 2019 r.;
8. faktura VAT nr (...) z dnia 6 grudnia 2018 r. na kwotę 19.847,26 zł – termin wymagalności 6 marca 2019 r.;
9. faktura VAT nr (...) z dnia 7 grudnia 2018 r. na kwotę 24.588,19 zł – termin wymagalności 7 marca 2019 r.

Przy czym nie budziło również konfliktu stron, iż towar objęty ww. fakturami został przez pozwanego odebrany i nie zgłaszał on żadnych reklamacji tak ilościowych, jak i jakościowych.

Ponadto sąd wskazał, że pozwany dopiero w dniu 2 stycznia 2020 r. zapłacił na rzecz powoda kwotę 27.410,27 zł tytułem zapłaty za należność wskazaną w fakturze VAT nr (...) oraz w części (tj. kwota 2.704,91 zł) za należność wskazaną w fakturze VAT nr (...). Natomiast w stosunku do pozostałej do zapłaty kwoty, tj. 141.480 zł podniósł zarzut potrącenia w związku z niezrealizowaniem przez powoda zamówienia pozwanego na lampiony (...).

W ocenie sądu strony łączyła ustna, ramowa umowa dostawy (o której mowa w art. 605 k.c.), poprzez którą dostawca zobowiązuje się do wytworzenia rzeczy oznaczonych tylko co do gatunku oraz do ich dostarczania częściami albo okresowo, a odbiorca zobowiązuje się do odebrania tych rzeczy i do zapłacenia ceny. Przy czym w zakresie nieuregulowanym przepisami tytułu XIII k.c. do praw i obowiązków dostawcy i odbiorcy stosuje się odpowiednio przepisy o sprzedaży (art. 612 k.c.).

Pozwany – na podstawie łączącej strony ustnej, ramowej umowy dostawy - składał zamówienie na produkty szklane – pojemniki do produkcji zniczy (lampiony), a powód je akceptował i zobowiązywał się do ich wytworzenia oraz dostarczenia częściami za co miał otrzymać zapłatę od pozwanego. Obie strony były zobowiązane do wykonania umowy i to nawet w sytuacji, gdy po uzgodnieniu warunków i jej zawarciu doszło do zmiany cen rynkowych towarów (zob. wyrok SN z dnia 28 maja 2008r., sygn. akt II CSK 35/08, Lex nr 447446). Pomimo tego powód nie dostarczył pozwanemu lampionów (...) w ilości 1.048.000 sztuk po cenie 0,18 zł za sztukę, do czego się zobowiązał. Co warte podkreślenia fakt ten znajdował nie tylko potwierdzenie w dokumentach przedłożonych przez strony, ale również w wiarygodnych zeznaniach świadka M. W., która była pracownikiem powoda i zajmowała się zamówieniami składanymi przez pozwanego.

W związku z niewykonaniem umownego zobowiązania przez powoda, pozwany zmuszony był zamówić lampiony u innego dostawcy po ostatecznej cenie 0,315 zł netto za sztukę. Przy czym pozwany nie mógł już zdobyć na rynku strictly takiego samego lampionu jak (...) w związku z czym zamówił dostępny na rynku lampion o symbolice (...), którego wygląd był zbliżony do (...). Wyżej wskazany przymus wynikał z zawartych przez pozwanego umów z siecią sklepów (...) w Czechach i na Słowacji. Za niesprzedanie im produktów groziła pozwanemu wysoka kara umowna wynosząca około 335.000 zł. Okoliczności te znajdowały nie tylko potwierdzenie w wiarygodnych zeznaniach prezesa zarządu pozwanego, ale także z treści dokumentów zgromadzonych w aktach sprawy (w szczególności k. 170-175).

Mając na uwadze powyższe, nie budziło wątpliwości Sądu, iż pozwany poniósł szkodę w wyniku niewykonania zobowiązania przez powoda (art. 471 k.c.)

Skoro powód był zobowiązany do dostarczenia pozwanemu lampionów po cenie 0,18 zł za sztukę, a pozwany w wyniku nie wykonania umownego zobowiązania przez powoda był zmuszony do zakupu lampionów po cenie 0,315 zł za sztukę, to różnica w cenie jednej sztuki lampionu wynosiła 0,135 zł. Po pomnożeniu tej różnicy przez ilość lampionów, których powód nie dostarczył pozwanemu (1.048.000) należało dojść do wniosku, że po stronie pozwanego powstała szkoda w wysokości 141.480 zł. Tym samym pozwany wykazał swoją wierzytelność zarówno co do zasady jak i wysokości.

W konsekwencji pozwany obciążył powoda notą księgową z dnia 23 grudnia 2019 r. opiewająca na kwotę 141.480 zł z tytułu niewykonania zamówienia z terminem realizacji wskazanym na dzień 6 stycznia 2020 r. (wymagalna od dnia 8 stycznia 2020 r.). Następnie pismem z dnia 20 stycznia 2020 r. - doręczonym powodowi w dniu 27 stycznia 2020 r. - pozwany złożył powodowi oświadczenie o potrąceniu kwoty 141.480,00 zł przysługującej pozwanemu z tytułu umowy dostawy, w stosunku do powoda z wierzytelnością przysługującą powodowi w łącznej wysokości 168,890,19 zł z tytułu następujących faktur VAT o nr (...). Przy czym z faktury VAT nr (...) do potrącenia pozostała kwota 21.519,20 zł, a faktura VAT nr (...) została skorygowana do kwoty 13.599,46 zł.

Oświadczenie pozwanego o potrąceniu na gruncie prawa materialnego należało uznać za skuteczne, bowiem jego wierzytelność była wymagalna i tego samego rodzaju co wierzytelność powoda (obie pieniężne). Wskutek tego obie wierzytelności umorzyły się nawzajem do wysokości wierzytelności niższej.

Oceniając zaś podniesiony przez pozwanego zarzut potrącenia na gruncie przepisów procedury cywilnej Sąd stanął na stanowisku, że jest on dopuszczalny, ponieważ wierzytelność pozwanego wynikała z tego samego stosunku prawnego co wierzytelność dochodzona przez powoda, tj. z ustnej, ramowej umowy dostawy łączącej strony.

Nawet gdyby przyjąć, że stron nie łączyła ramowa umowa dostawy to i tak zarzut potrącenia podniesiony przez pozwanego w świetle art. 203⁽¹⁾ § 1 k.p.c. był dopuszczalny. Mianowicie wierzytelność pozwanego w wysokości 141.480 zł odpowiadająca wysokości jego szkody poniesionej w wyniku nie wyprodukowania przez powoda lampionów (...) była uprawdopodobniona dokumentami nie pochodzącymi od pozwanego. Pozwany bowiem przedłożył faktury wystawione przez podmiot, od którego był zmuszony zakupić lampiony zbliżone do lampionu (...) (faktury k. 73-129).

Reasumując, bezspornie pozwany nabył od powoda lampiony objęte fakturami załączonymi do pozwu, które pozwany w dniu 2 stycznia 2020 r. częściowo opłacił kwotą 27.410,27 zł w związku z czym powód ostatecznie domagał się zapłaty od pozwanego kwoty 141.480 zł. Jednakże pozwany w toku procesu skutecznie podniósł zarzut potrącenia, dlatego powództwo powoda co do kwoty 141.480 zł podlegało oddaleniu, o czym Sad orzekł w pkt 3 wyroku.

W pkt 4 wyroku Sąd, na podstawie art. 100 zd. 1 k.p.c. orzekł o kosztach procesu obciążając nimi powoda w 83 %, a pozwanego 17%, pozostawiając ich szczegółowe wyliczenie referendarzowi sądowemu (art. 108 § 1 k.p.c.).

Sąd wskazał również, że powód skutecznie cofnął żądanie pozwu co do kwoty 27.410,27 zł, bowiem już po wytoczeniu powództwa pozwany częściowo opłacił wierzytelność powoda. Nadto w pkt 1 wyroku Sąd zasądził na rzecz powoda kwotę 2.318,60 zł. Zatem w zakresie kwoty 29.728,87 zł (27.410,27 zł + 2.318,60 zł) pozwany jest uznawany za przegrującego proces.

Kwota 29.728,87 zł stanowi 17 % pierwotnie dochodzonego przez powoda roszczenia, a więc pozwanego należy traktować jako wygrywającego proces w 83%.

Apelację od powyższego wyroku wniósł powód który zaskarżył orzeczenie w części tj. w zakresie punktów 3 i 4 zarzucając:

1. sprzeczność istotnych ustaleń sądu z zebrany w sprawie materiałem dowodowym poprzez uznanie, że strony wiązała ustana ramowa umowa dostawy, że powódka zobowiązała się do dostarczenia na rzecz pozwanej 1.300.000 sztuk lampionów szklanych (...) po cenie 0,18 zł netto za sztukę, że pozwana poniosła szkodę w wysokości 141.480 zł oraz, że zachodził związek przyczynowy pomiędzy niedostarczeniem przez powódkę 1.048.000 sztuk lampionów szklanych, a poniesieniem przez pozwaną szkody w tej wysokości;

2. naruszenie przepisów postępowania które miało wpływ na wynik sprawy , a to art. 203¹ § 1 k.p.c. poprzez uwzględnienie niedopuszczalnego procesowo zarzutu potrącenia , art. 205³ § 5 k.p.c. poprzez zaniechanie zwrotu pisma przygotowawczego złożonego bez zarządzenia, art. 458⁵ § 1 i § 4 k.p.c. poprzez rozpatrywanie twierdzeń i wniosków pozwanej oraz dopuszczenie dowodów zgłoszonych przez pozwaną, które były twierdzeniami i dowodami spóźnionymi i podlegającymi pominięciu, art. 458¹⁰ w związku z art. 458¹¹ k.p.c. poprzez dopuszczenie dowodu z przesłuchania świadka w celu wykazania czynności strony pozwanej, z którą prawo łączy nabycie uprawnienia w zakresie stosunku prawnego, tj. nabycie uprawnienia do żądania spełnienia przez powódkę określonego świadczenia za określoną cenę;

3. naruszenie przepisów prawa materialnego, a to art. 6 k.c. w związku z art. 471 k.c. i art. 361 k.c. poprzez uznanie, że pozwana wykazała przesłanki odpowiedzialności odszkodowawczej powódki za niewykonanie zobowiązania, tj. niewykonanie wiążącego zobowiązania, związek przyczynowy pomiędzy tym niewykonaniem a szkodą oraz wysokość szkody, jak również naruszenie art. 605 w związku z art. 606 k.c. poprzez przyjęcie i ustalenie na podstawie zeznań świadka, że strony wiązała ustna umowa dostawy.

Wskazując na powyższe zarzuty powódka wniosła o:

1. zmianę zaskarżonego wyroku poprzez uwzględnienie powództwa i zasądzenie od pozwanej na rzecz powódki kwoty 141.480 zł (sto czterdzieści jeden tysięcy czterysta osiemdziesiąt złotych 00/100) wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie w transakcjach handlowych:

- od kwoty 45.743,31 zł od dnia 13.02.2019 r.
- od kwoty 13.947,22 zł od dnia 14.02.2019 r.
- od kwoty 40.665,56 zł od dnia 25.02.2019 r.
- od kwoty 2.936,26 zł od dnia 26.02.2019 r.
- od kwoty 13.599,46 zł od dnia 7.03.2019 r.
- od kwoty 24.588,19 zł od dnia 8.03.2019 r.
- do dnia zapłaty,

2. zasądzenie od pozwanej na rzecz powódki kosztów procesu według norm przepisanych, w tym kosztów zastępstwa procesowego, za obie instancje;

względnie o

3. uchylenie wyroku w zaskarżonej części i w tym zakresie przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania przez sąd I instancji.

W odpowiedzi na apelację pozwana wniosła o:

1. oddalenie apelacji w całości,
2. zasądzenie od powódki na rzecz pozwanej zwrotu kosztów zastępstwa procesowego za II instancję.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja okazała się zasadna, choć część zarzutów Sąd Apelacyjny ocenił jako chybioną.

Sąd Apelacyjny podziela w zdecydowanej większości ustalenia faktyczne Sądu Okręgowego jak i w znacznej części wnioski oraz ustalenia prawne tego sądu. Odmiennie stanowisko Sąd II instancji przyjął w zakresie wykazania przez pozwaną wysokości poniesionej szkody, o czym w dalszej części uzasadnienia.

Skarżący zarzucił w apelacji naruszenie zarówno przepisów prawa procesowego jak i prawa materialnego.

W pierwszej kolejności Sąd rozpoznający apelację odniósł się do podniesionych przez powódkę zarzutów dotyczących naruszenia przepisów postępowania. Powódka powoływała się na naruszenie art. 203¹ § 1 k.p.c., art. 205³ § 5 k.p.c. oraz 458⁵ § 2 i § 4 k.p.c., a także art. 458¹⁰ w zw. z art. 458¹¹ k.p.c.

Naruszenia art. 203¹ § k.p.c. powódka upatrywała w rozpoznaniu przez Sąd Okręgowy zgłoszonego przez stronę pozwaną zarzutu potrącenia. Zdaniem powódki wierzytelność przedstawiona do potrącenia z wierzytelności dochodzonej pozwem nie spełniała kryteriów wskazanych w art. 203¹ § k.p.c., a co za tym idzie powódka twierdziła, że zarzut potrącenia winien zostać uznany za niedopuszczalny. Treść powyższego zarzutu łączyła się z podniesionym przez powódkę zarzutem sprzeczności istotnych ustaleń Sądu z zebraniem w sprawie materiałem dowodowym poprzez uznanie przez Sąd, że strony wiązała ustna ramowa umowa dostawy, na podstawie której powódka zobowiązała się wobec pozwanej do dostarczenia 1.300.000 szt. lampionów szklanych (...) po cenie 0,18 zł netto za sztukę. Ten zaś pozostawał w związku z zarzutem naruszenia art. 458¹⁰ w zw. z art. 458¹¹ k.p.c. Powódka bowiem stała na stanowisku, że okoliczności związane z umową Sąd nie mógł ustalić w oparciu o osobowe źródła dowodowe.

Sąd Apelacyjny uznał, że zarzuty dotyczące ustalenia przez Sąd I Instancji, że strony wiązała ustna ramowa umowa dostawy ocenić należało za bezzasadne.

Nie podlegało wątpliwości, że pozew w przedmiotowej sprawie został wniesiony do Sądu w dniu 16 grudnia 2019 r., a co za tym idzie znajdowały do niego zastosowanie przepisy o odrębnym postępowaniu gospodarczym. Zgodnie z art. 458¹¹ k.p.c. czynność strony, w szczególności oświadczenie woli lub wiedzy, z którą prawo łączy nabycie, utratę lub zmianę uprawnienia strony w zakresie danego stosunku prawnego, może być wykazana tylko dokumentem, o którym mowa w art. 77³ Kodeksu cywilnego, chyba że strona wykaże, że nie może przedstawić dokumentu z przyczyn od niej niezależnych. Założeniem ogólnym przytoczonego unormowania było zmniejszenie trudności w prawidłowym ustaleniu przez Sąd stany faktycznego. Art. 77³ k.c. stanowi, że dokumentem jest nośnik informacji umożliwiający zapoznanie się z jej treścią. Nieistotnym elementem jest substrat, na którym informacja została ulokowana (papier, skóra, drewno, metal, dysk komputerowy, karty pamięci, pendrive, urządzenia umożliwiające nagranie i odtworzenie głosu itp.). W związku z powyższym strona powodowa wskazywała, że Sąd Okręgowy nie mógł okoliczności związanych z zawarciem umowy ustalić wyłącznie na podstawie dowodu z zeznań świadka. Powódka jednak pomijała, że w aktach sprawy znajdowały się wydruki obrazujące treść wymienionej między przedstawicielami stron korespondencji mailowej, którym należy przypisać charakter dokumentów, o których mowa w art. 77³ k.c. Nadmienić przy tym wypada, że na rozprawie w dniu 30 czerwca 2020 r. pełnomocnicy stron złożyli zgodne oświadczenia, że treść

dołączonej do akt korespondencji e-mail nie jest między stronami sporna. Treść wymienionych przez przedstawicieli stron maili potwierdza, że strony prowadziły współpracę, w ramach której powódka dostarczała pozwanemu szklane pojemniki do produkcji zniczy. Z wiadomości e-mail z dnia 21 maja 2018 r. wynika, że pozwana składała powódce zapotrzebowanie na cały sezon, bezspornym było, że sezon kończył się wraz z październikiem każdego roku. Fakt ustalenia ceny dla całości towaru na dany sezon wynika natomiast z treści wiadomości e-mail z dnia 12 września 2018 r. wystosowanej w imieniu powódki przez M. W. do pozwanej spółki. Zgodnie z treścią tej wiadomości powódka wyraziła zgodę na wyprodukowanie zniczy o symbolu (...) po sezonie i dostarczenie ich pozwanej na ustalonych wcześniej warunkach. Trzeba zauważyć, że powyższa wiadomość stanowiła odpowiedź na wysłaną przez P. G. informację, w której wskazał on, że pozwana odbierze od powódki towar po ustalonym terminie (po sezonie) i po ustalonej cenie. Powyższe, zgodnie z zasadami doświadczenia życiowego prowadzi do wniosku, że strony wcześniej musiały uzgodnić ogólne warunki współpracy, w tym przede wszystkim cenę. Brak jest przy tym dowodów, które wskazywałyby, że przed każdym dostarczeniem pozwanej partii towaru objętej zapotrzebowaniem na cały sezon strony ustalałyby odrębnie cenę sprzedaż, czy inne warunki. W takiej sytuacji, Sąd Okręgowy zasadnie uznał, że strony łączyła ramowa umowa, albowiem w trakcie sezonu ustalały wyłącznie termin odbioru części towaru, zaś cenę uzgadniały wcześniej, przy czym powyższe ustalenia były zasadne z zebraniem materiałem dowodowym w postaci korespondencji e-mail i postępowanie w tym zakresie nie naruszało art. 458¹¹ k.p.c.

W związku z powyższym zarzuty ewentualnego naruszenia art. 458¹⁰ k.p.c. poprzez poczynienie ustaleń na podstawie dowodu z zeznań świadka M. W. uznać należało za irrelewantne dla treści ustaleń dokonanych przez Sąd I instancji, które w tym zakresie Sąd Apelacyjny podzielił. Jednocześnie podkreślić trzeba, że wspomniany świadek jako pracownik powodowej spółki nie posiadał interesu w zeznawaniu nieprawdy na korzyść strony pozwanej, zaś złożone przez M. W. zeznania w całości korespondowały z treścią przedłożonej przez strony korespondencji e-mail, a zatem Sąd Okręgowy dokonał prawidłowej oceny tych zeznań.

Podobnie odnieść należy się do zgłoszonych przez powódkę zarzutów naruszenia art. 205³ § 5 k.p.c. i art. 458⁵ § 2 i § 4 k.p.c. W uzasadnieniu tego zarzutu strona powodowa wskazała, że fakt zawarcia przez strony umowy ramowej został ustalony w oparciu o dowód w postaci „zestawienia całości asortymentu zakupionego u powoda”, który to dokument pozwany złożył dopiero wraz z pismem z dnia 25 marca 2020 r. i to bez wczesnego zobowiązania do złożenia pisma. Przywołane zestawienie nie stanowiło jednak jedynego dowodu, na podstawie którego Sąd poczynił kwestionowane przez powoda okoliczności, a co za tym idzie ewentualne naruszenia Sądu w tym zakresie nie miały wpływu na treść wyroku. Ubocznie przy tym zaznaczyć wypada, że z akt sprawy nie wynika czy pozwany został pouczony o treści art. 458⁵ § 1 i 4 k.p.c.

Jeżeli chodzi o zarzut sprzeczności istotnych ustaleń sądu z treścią zebranego w sprawie materiału dowodowego, to tylko ocena rażąco błędna lub oczywiście sprzeczna z treścią materiału dowodowego, nieodpowiadająca zasadom logicznego rozumowania lub doświadczenia życiowego, może czynić usprawiedliwionym zarzut naruszenia art. 233 § 1 k.p.c.

W ocenie Sądu poczynione przez Sąd I instancji ustalenia dotyczące zawarcia przez strony ramowej umowy dostawy pozostawały w zgodności z omówionymi wyżej dowodami.

W tym kontekście, jako nieuzasadniony ocenić należało podniesiony przez powódkę zarzut naruszenia art. 203¹ § k.p.c., albowiem zarówno wierzytelność dochodzona pozwem jak i przedstawiona do potrącenia wierzytelność pozwanej pochodzą z tego samego stosunku prawnego, czyli ramowej umowy dostawy.

Jako trafny Sąd Apelacyjny uznał zarzut sprzeczności istotnych ustaleń sądu z zebraniem w sprawie materiałem dowodowym poprzez uznanie, że pozwana spółka na skutek niewykonania zobowiązania przez powódkę poniosła szkodę w wysokości 141.800 zł.

Jak słusznie podkreślił Sąd Okręgowy, w celu uwzględnienia podniesionego przez pozwaną zarzutu potrącenia winna ona m. in. wykazać, że przysługuje jej wobec powódki wierzytelność przedstawiona do potrącenia. Niewątpliwym pozostaje, że podstawy wierzytelności przedstawionej do potrącenia pozwana upatrywała w treści art. 471 k.c., zgodnie z którym dłużnik obowiązany jest do naprawienia szkody wynikłej z niewykonania lub nienależytego wykonania zobowiązania, chyba że niewykonanie lub nienależyte wykonanie jest następstwem okoliczności, za które dłużnik odpowiedzialności nie ponosi.

Dokonując wykładni ww. przepisu, stwierdzić trzeba, że koniecznymi przesłankami odpowiedzialności odszkodowawczej dłużnika są:

- istnienie zobowiązania umownego,
- niewykonanie lub nienależyte wykonanie przez niego obowiązków umownych,
- poniesienie przez wierzyciela szkody w określonej wysokości,
- istnienie adekwatnego związku przyczynowego między niewykonaniem lub nienależytym wykonaniem zobowiązania, a tą właśnie szkodą.

Zgodnie z art. 6 k.c. ciężar udowodnienia faktu spoczywa na osobie, która z faktu tego wywodzi skutki prawne. Procesowe rozwinięcie tej zasady zawarte jest w art. 232 k.p.c., który stanowi, że strony są obowiązane wskazywać dowody dla stwierdzenia faktów, z których wywodzą skutki prawne.

Ogólnie rzecz ujmując strona pozwana, aby uzyskać korzystne dla siebie rozstrzygnięcie, winna wykazać wszystkie wymienione wyżej przesłanki aktualizujące odpowiedzialność powódki. Pozwana bowiem z wystąpienia tych okoliczności wywodziła korzystne dla siebie skutki prawne w postaci powstania po jego stronie uprawnienia do domagania się od powódki zapłaty odszkodowania za nienależyte wykonanie zobowiązania.

Powódka nie kwestionowała, że po wrześniu 2018 r. nie dostarczyła pozwanej pojemników na znicze oznaczonych symbolem (...), co w ustalonym przez Sąd stanie faktycznym dotyczącym zawartej przez strony umowy potwierdzało wystąpienie niewykonania zobowiązania. Ilość niewydanego pozwanemu towaru (1.048.000 szt.) również wynikała z dowodu w postaci korespondencji e-mail stron. W toku procesu powódka nie zdołał wykazać, aby brak dostarczenia pozwanemu zamówionych pojemników nastąpił na skutek okoliczności, za które nie ponosiłyby odpowiedzialności.

Sąd rozpoznający apelację odmiennie od Sądu Okręgowego przyjął, że pozwana nie wykazała, aby na skutek niewykonania zobowiązania przez powódkę odniosła szkodę.

Strona pozwana szkody upatrywała w różnicy ceny zakupu jaką zapłaciła podmiotowi, od którego kupiła towar niedostarczony przez powódkę i ceny, którą zapłaciłaby powódcie za ten towar. Strony były zgodne co do tego, że towar ten stanowił półprodukt, do produkcji zniczy, które to pozwana sprzedawała swoim kontrahentom.

Stosownie do treści art. 361 § 1 k.c. zobowiązany do odszkodowania ponosi odpowiedzialność tylko za normalne następstwa działania lub zaniechania, z którego szkoda wynikła. Zgodnie natomiast z § 2 powołanego wyżej artykułu w powyższych granicach, w braku odmiennego przepisu ustawy lub postanowienia umowy, naprawienie szkody obejmuje straty, które poszkodowany poniósł oraz korzyści, które mógłby osiągnąć, gdyby mu szkody nie wyrządzono.

W odniesieniu do tych rozważań zaznaczyć trzeba, że w ocenie Sądu Apelacyjnego na podstawie zgromadzonego materiału dowodowego nie sposób przyjąć, aby pozwana wykazała, że łączyła ją umowa z L. w Czechach i na Słowacji, w oparciu o którą zobowiązana była do dostarczenia tym podmiotom zniczy w ilości powołanej przez pozwaną. W celu wykazania tych okoliczności pozwana przedłożyła wyłącznie umowę zawartą z L., która gwarantowała odbiór przez ten podmiot jedynie 191.100 sztuk tego modelu zniczy. Na okoliczności te wskazywał prezes zarządu pozwanej spółki, jednakże w ocenie Sądu zeznania pozwanego ocenić należało jako niewiarygodne w tym zakresie. Podkreślić trzeba, że dowód z zeznań stron ma charakter specyficzny, albowiem ze swojej istoty jest stronnicy. Z uwagi na powyższe

przeprowadza się go wyłącznie w sytuacji jeżeli po wyczerpaniu środków dowodowych lub w ich braku pozostały niewyjaśnione fakty istotne dla rozstrzygnięcia sprawy. Zważając na naturę tego dowodu, przy jego ocenie należy zachować szczególną ostrożność i winien służyć on ustalania okoliczności spornych wyłącznie w sytuacjach, gdy brak jest innych dowodów. W przedmiotowej sprawie pozwana, w celu wykazania okoliczności potrzeby zakupu takiej ilości pojemników w celu odparcia grożących jej kar umownych bez przeszkód powołać mogła dowody z dokumentów, czego zaniechała. W związku z powyższym, zdaniem Sądu Apelacyjnego, Sąd I instancji dokonał zbyt daleko idących ustaleń faktycznych opierając się wyłącznie na zeznaniach prezesa zarządu pozwanej spółki.

W konsekwencji powyższego uznać należało, że pozwana nie wykazała, że pilnie zmuszona byłaby nabyć towar, którego powódka jej nie dostarczyła. Co więcej, nawet jeśli uznać by przeciwnie, to należało mieć na uwadze, że pojemniki produkowane przez powódkę stanowiły półprodukt, który po dalszej obróbce pozwana sprzedawała na rzecz podmiotów trzecich. W takiej sytuacji, pozwana spółka w celu wykazania wysokości odniesionej szkody winna wykazać, że posiadała zobowiązania do ich sprzedaży po cenie, którą skalkulowała uwzględniając koszt zakupu pojemników w wysokości ceny uzgodnionej z powódką i na skutek konieczności zakupu droższych komponentów odnotowała niższy zysk. W takim wypadku, szkoda pozwanej miałaby postać utraty spodziewanych korzyści, która ze swej istotny ma zwykle charakter hipotetyczny i w związku z tym w orzecznictwie akcentuje się konieczność wykazania jej realności z tak dużym prawdopodobieństwem, które uzasadnia przyjęcie wniosku, że utrata korzyści rzeczywiście nastąpiła. O wystąpieniu szkody w postaci *lucrum cessans* decyduje wysoki, graniczący z pewnością stopień prawdopodobieństwa uzyskania określonych korzyści, gdyby nie wystąpiło zdarzenie uznane za przyczynę szkody (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 21 czerwca 2011 roku wydany w sprawie I CSK 598/10, LEX nr 863906).

Żaden z zaferowanych przez pozwaną dowodów okoliczności tej nie potwierdza. Załączony do akt wyciąg z umowy zawartej przez pozwaną z L. nie obejmuje części, w której strony tej umowy ustaliły cenę sprzedaży zniczy, bądź sposób obliczenia tej ceny. Co więcej, jak już wcześniej podkreślono dokument ten dotyczy wyłącznie sprzedaży 191.100 szt. zniczy (...) i ewentualnie w takim zakresie uznać by można, że pozwana poniosła większe koszty zakupu komponentów i ewentualny niższy zysk ze sprzedaży pełnowartościowego towaru.

Sąd I instancji ustalając zatem wysokość odniesionej przez pozwaną szkody dokonał tego w sprzeczności z zebraniem w sprawie materiałem dowodowym. Jak bowiem wskazano, żaden dowód nie potwierdzał, że na skutek niewykonania przez powódkę zobowiązania w postaci braku dostarczenia pojemników pozwany odniósł mniejszy zysk ze sprzedaży zniczy niż gdyby powódka zobowiązanie to wykonała prawidłowo.

Dokonanie przez Sąd Okręgowy ustaleń sprzecznych z materiałem dowodowym doprowadziło do naruszenia art. 471 k.c. i 6 k.c. poprzez przyjęcie, że pozwana posiadała wobec powódki wierzytelność z tytułu odszkodowania za nienależyte wykonanie zobowiązania. Skoro zaś pozwana nie udowodniła przysługiwania jej wierzytelności przedstawionej do potrącenia to nie sposób uznać, aby złożone przez nią oświadczenie o potrąceniu doprowadziło do umorzenia wierzytelności dochodzonej przez powódkę w niniejszej sprawie. Fakt zaś złożenia takiego oświadczenia przez pozwaną stanowił o tym, że przyznawała ona, że wierzytelności powódki wskazane w pozwie istniały i były wymagalne.

Reasumując, uznając za nieskuteczny podniesiony przez pozwaną zarzut potrącenia wierzytelności konieczną stała się zmiana wydanego w sprawie wyroku w zakresie jego pkt 3, w którym Sąd I instancji oddalił powództwo, a także co do pkt 4 zawierającego rozstrzygnięcie o kosztach procesu.

W związku z powyższym Sąd Apelacyjny w pkt I wyroku zmienił zaskarżony wyrok w ten sposób, że

- w pkt 3 wyroku, dodatkowo ponad kwotę zasądzoną w pkt 1 wyroku zasądził od pozwanej na rzecz powódki 141.480 zł wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie w transakcjach handlowych liczonymi:

- od kwoty 45.743,31 zł od dnia 13 lutego 2019r.;

- od kwoty 13.947,22 zł od dnia 14 lutego 2019r.;

- od kwoty 40.665,56 zł od dnia 25 lutego 2019r.;
- od kwoty 2.936,26 zł od dnia 26 lutego 2019r.;
- od kwoty 13.599,46 zł od dnia 7 marca 2019r.;
- od kwoty 24.588,19 zł od dnia 8 marca 2019r. (pkt I lit. a wyroku)

Konsekwencją zmiany wyroku była również zmiana dotycząca kosztów procesu z tego powództwa poprzez uznanie, że powód w całości wygrał proces, także w zakresie w jakim postępowanie zostało umorzone i w związku z tym Sąd w pkt I lit. b wyroku zmienił pkt 4 zaskarżonego wyroku w ten sposób, że kosztami procesu za pierwszą instancję obciążyć w całości pozwaną pozostawiając szczegółowe rozliczenie kosztów referendarzowi sądowemu przy uwzględnieniu stawki minimalnej kosztów zastępstwa procesowego.

Mając powyższe na uwadze Sąd Apelacyjny orzekł na podstawie art. 386§ 1 k.p.c. jak w punkcie I wyroku.

O kosztach postępowania apelacyjnego Sąd orzekł na podstawie art. 98 k.p.c. w zw. z art. 108§ 1 k.p.c. oraz § 2 pkt 6 i § 10 ust. 1 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych.

Ryszard Marchwicki

"Niniejsze pismo nie wymaga podpisu własnoręcznego na podstawie § 21 ust. 4 zarządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 19 czerwca 2019 r. w sprawie organizacji i zakresu działania sekretariatów sądowych oraz innych działów administracji sądowej jako właściwie zatwierdzone w sądowym systemie teleinformatycznym"

St. sekr. sąd. Katarzyna Surazińska